

Petdeset let od oltarja med ljudi in za ljudi

POGOVOR G. Marijan Markežič, zlatomašnik in urednik Pastirčka, ki slavi 80 let

PIŠE
DANIJEL DEVETAK

Gospod Marijan Markežič, na Goriškem vsestransko angažiran in priljubljen duhovnik, združuje v tem letu dva pomembna mejnika: kot duhovnik zlato mašo, ki jo bo z verniki pastoralne enote Gorica – Brda proslavil v nedeljo, 21. junija, ob 18. uri v cerkvi v Pevmi; kot urednik Pastirčka pa častitljivo 80-letno izdajanje otroške revije.

Kakšne spomine imaš, ko se ozreš na praznik sv. Petra in Pavla pred 50 leti, ko si v Kopru prejel mašniško posvečenje?

Tistega dne, ko je škof Janez Jenko posvetil sedem primorskih duhovnikov, se spominjam kot dneva veselja in pripravljenosti na vse, kar bodo škofje ter njihov in moj šef predvideli zame. Odločil sem se, da ne bom nikdar vprašal, kam naj grem, in ne bom nikoli rekel, da ne grem, ko škof nekaj določi. Za življenjski moto sem izbral besede iz pisma Filipljanom: “Veselite se /.../, nikar ne bodite v skrbeh /.../, razodevajte svoje želje Bogu v molitvi in prošnji z zahvalo in Božji mir bo kraljeval v vaših srcih.” Mislim, da mi je Bog to pomagal uresničiti. Zadovoljen sem z vsemi odločitvami in ponovil bi vse, kar sem v teh letih napravil z Božjo pomočjo in s podporo dobrih ljudi, ki so z mano imeli potrpljenje in so zmogli sodelovati, kljub temu da sem “Istrijan”.

Na tvojo življenjsko izbiro je močno vplivalo okolje, v katerem si zrastel. Kakšne so bile te korenine?

Zrastel sem v krogu Ognjišča in njegovih oblikovalcev. Kot 13-letnik sem bil zraven, ko so prvo številko tiskali še na ciklostil. Pooblastili so me, da sem raznesel nekaj deset izvodov po hrvaških župnijah v Istri. Vedno je bilo živo v domačem okolju, športnem in kulturnem društvu. Mladi smo skupaj rasli in sami skrbeli za svoje materialne potrebe. Šli smo delat v Trst, kasneje po vsej Evropi. Spremljali so nas mlajši duhovniki, med katerimi sta bila Bojan Ravbar in Franc Bole, očeta Ognjišča. Tudi drugi, starejši, so bili po duhu zelo mladi.

Ko bi se danes srečal s tistim Marianom, ki je pred 50 leti stopil pred oltar kot novomašnik, kaj bi mu rekel? Bi ga na kaj opozoril? Mogoče bi mu rekel, naj malo več poskrbi za svoje zdravje. Drugače bi mu povedal: “Bodi miren, ker Bog ti bo dal moč, da boš napravil vse, kar je v programu!” Mogoče še to: “Imej malo več potrpljenja s sodelavci, ki nimajo takega

ritma, kot so ti ga vgradili starši!”

Kaj ti je v teh 50 letih prineslo največ veselja in kdaj ti je bilo najtežje?

Največ veselja je vedno na začetku. Najprej sem bil na Pivškem, nato skoraj tri leta v Kopru, kjer sem bil odgovoren za mladinsko pastoralo in imel ogromno sodelavcev. Na Obali smo z vrstniki, že poročenimi sodelavci iz mladosti, obnovili veliko stvari, tudi mladinska srečanja. Najtežje je bilo to, da so potrebe vedno večje in vsega ne zmoreš narediti. Duhovnikov je zmeraj manj, proces uvajanja laikov zahteva svoj čas. Ljudje po naših župnijah še niso povsem zreli za pastoralna področja, saj vsaka vas, ne le pri nas, najraje nadaljuje po svoji poti. Težko je uveljaviti mišljenje, da moramo župnije združevati. Maša ne more biti vsak teden v vsaki vasi, potrebno bo urediti drugače. To ni samo naš problem. Če ga damo Bogu v roke, mislim, da ga bomo tako ali drugače tudi rešili.

Duhovnik pogosto ni samo duhovni spremljevalec, ampak tudi organizator, prosvetni delavec, človek, ki si mora zavihati rokave. Rad poudarjaš, da je vera brez del mrtva.

Sv. Jakob je tako zapisal, jaz stavim na to in to skušam uresničevati. Nekdaj je župnik čakal v župnišču, ljudje so prihajali do njega. Že dolga desetletja ni več tako; danes mora župnik iti do njih. Če hočeš čutiti utrip okolja, moraš biti zraven. Dostikrat mi kakšen kolega reče: “Koliko si bil na gradbišču ...” Pa mu odgovorim: “Gospod kolega, koliko moških ste imeli pri maši v nedeljo? Tri, štiri? Na gradbišču sem jih imel 30, 40 in še več. Marsikdo je uredil kak zakrament ali se je spomnil, da je kristjan. Vsi pa so gotovo videli, da sem tam.”

Od leta 1976 do danes se je svet večkrat obrnil na glavo. Kako se je v tem času po tvojem spremenila vloga duhovnika?

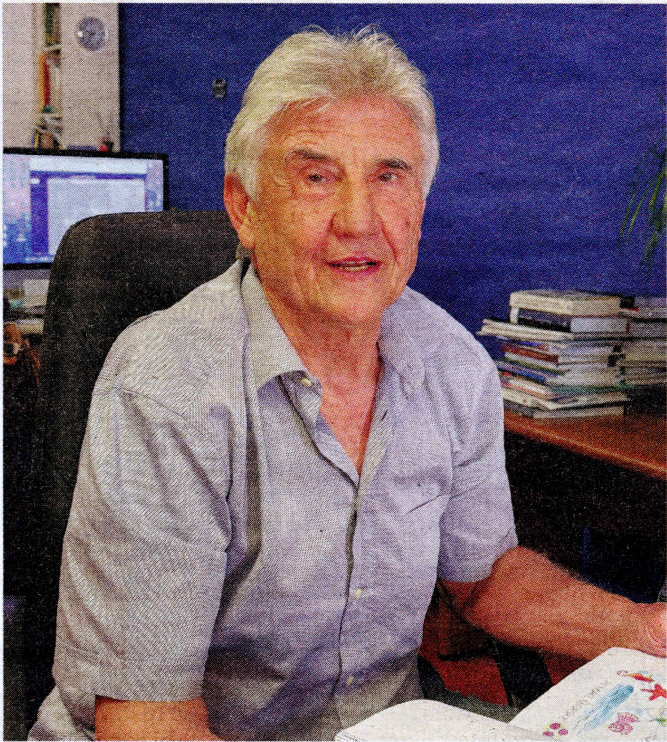
Na Goriškem sem že 46 let. Več kot 30 let sem poučeval na nižji srednji šoli. Še danes, po 30 ali 40 letih, srečujem nekdanje dijake, ki mi pravijo: “Si bil zahteven.” Pa jim odvrnem: “Če hočeš, da vijak drži, moraš stisniti, ne popuščati.” Duhovnik danes ne sme biti prepričevalec, temveč pričevalec. Jezus tolaži vse nas, duhovnike, vse kristjane in ljudi dobre volje: “Kadar storite vse, kar morate, izročite to Bogu v roke in pojdite mirno spat!” Hvala Bogu mirno spim.

Naš zamejski prostor je poseben. Kako si se znašel v njem?

Po naravi sem bolj “ciganske” sorte, hitro se vključim. Zato sem tudi dovzeten za tako raznoliko okolje, kakršno

je zamejstvo. Kot duhovnik moram biti zraven. Če nisi zraven, te ni. In ko si zraven, pridobiš sodelavce in skupaj lahko kaj naredimo.

V Gorico si prišel četrto leto po posvečenju. Tu si prevzel štafeto od velikih goriških

duhovnikov, kot so bili msgr. Močnik, dr. Kumar, msgr. Žbogar in msgr. Simčič.

Te duhovnike sem poznal že od prej. S skupino mladih s Koprškega smo namreč spoznavali domovino in svet tako, da smo se peljali s kolesi tudi do 100 kilometrov v eno smer, celo do Benetk, in se v dnevu vrnili domov. Tako smo spoznavali tudi te osebe, ki so mi pripravile teren. Prišel sem na že pripravljeno njivo in rekel: jaz bom posejal toliko, kolikor bom zmogel, dajte mi pomagati, da bomo skupaj kaj naredili. Sadove naj poberejo kasnejši rodovi. Simčič je bil eden od “krivcev”, da sem prišel sem. Nekaj let so goriški duhovniki prosili in pričakovali mlajšega primorskega duhovnika. Nekega dne me je škof Jenko poklical na razgovor, tam so bili tudi goriški nadškof Cocolin, kancler g. Simčič, koprski kancler in dva dekana. Jenko je dejal: “Prišli so te iskat. Kaj praviš?” Odgovoril sem: “Jaz sem že obljubil, da sem pripravljen sprejeti vse, kar boste določili.” Po enem tednu sem bil v Gorici. Prvih 10 let sem bil v mestu, potem 15 let v sovodenjski občini. Že približno 20 let sem v Gorici, zraven so prišli še Pevma, Štnaver, Števerjan, Jazbine, Subida, Podgora.

Vodiš pastoralno enoto Gorica – Brda. Duhovnikov je vedno manj, župnij, ki jih upravljaš, pa vedno več. Kako to gre?

Gre s pametnim programiranjem. Po drugi strani pa že samo stanje piše program in sosledje. Zdaj skupaj s patrom Janom Cvetkom obvladujeva

to situacijo, skrbiva za omenjene župnije, zraven pa še za sestre na Korzu in v Ulici Don Bosko.

Pastirček letos praznuje 80 let. Ti si njegov urednik že več kot 30 let, kajne? Mislim, da jih je že 40.

Pri reviji sem začel takoj sodelovati, ko je omagala Ljubka Šorli. Dve leti ga je urejala Ljuba Smotlak iz Tržaške, nakar sem ga po naravni poti začel voditi jaz. Postal sem urednik in potem tudi “razpečevalec”, to želim biti še zmeraj, saj se tako lahko srečujem z učitelji in otroki na Tržaškem in na Goriškem vsaj enkrat na mesec. Najraje jih obiščem za odmor, tako da lahko vidim svoje male sodelavce. Zelo lepo in koristno je, da lahko računam na uredniški odbor, starše, veroučitelje, pa tudi otroci imajo veliko vlogo. V tem šolskem letu smo otroke povabili, da narišejo naslovno stran za 80-letnico, tako, ki bi z barvami prinašala upanje in življenje. Imeli smo rubriko Pastirček skozi čas, v kateri smo predstavili pomembne sooblikovalce. Ob koncu jubileja bomo izdali slikanico za najmlajše sodelavce z naslovom Amalija. To želi biti obenem zahvala vsem urednikom, sodelavcem, učiteljem, staršem in otrokom.

V čem je po tvojem skrivnost revije, da se je ohranila tako dolgo, tudi v dobi ekrančkov in digitalnih medijev?

Delamo za otroke. Uredniški odbor ima stalne in občasne sodelavce, nekateri so z nami že veliko let, npr. Mariza Perat ali Walter Grudina, še prej tudi njegova pokojna žena Paola. Redno sodeluje tudi Berta Golob; vedno želimo ohranjati enoten kulturni prostor. Učitelji in veroučitelji nam svetujejo različne teme. Na sodoben način, za katerega skrbi Walter, ponujamo versko vzgojo. Poleg tega imamo več rubrik in sodelavcev, med

mlajšimi je tudi Ema Terpin, ki skrbijo za jezikovno stran. Pastirček je namenjen otrokom zadnjih dveh let vrtca in osnovnošolcem. Pomemben delež prispevajo prav oni. Včasih je bil problem tiskati v barvah, danes tega ni. Kljub temu želimo ohraniti polovico revije v črno-belem tisku. Zakaj? Da otroci lahko dopolnjujejo, rišejo in tako sodelujejo. Če na desni strani nekaj barvajo, bo oko padlo tudi na levo stran, kjer je kakšno besedilo. Še vedno srečujem mladostnike iz srednje šole, ki me sprašujejo: “Imaš Pastirčka zame?” “Seveda imam, v avtu je vedno nekaj izvodov.” Tudi 14-letniki še radi barvajo in kaj preberejo. Tako Pastirček opravi svojo tudi zanje. Zanimivo je tudi to, da gre Pastirček na vse celine.

Res? Vsaj po kakšen izvod. Eden tudi na Grenlandijo, kjer živi družina raziskovalcev iz Ljubljane. **Urednikovanje ne pomeni samo zbiranje tekstov, ampak tudi delo z avtorji, ilustratorji, tiskarno, financami, distribucijo. Koliko dela je skritega očem bralcev?**

Na prvem mestu je ekipa sodelavcev, pomembno je, da smo prijatelji med sabo. Moram jih pohvaliti, ker se držijo rokov, tako lahko Pastirček redno izhaja prve dni v mesecu. Pomembno vlogo imajo naše uradnice v upravi, ki skrbijo tudi za Novi glas in Goriško Mohorjevo družbo. S tiskarno Grafica Goriziana sodelujemo zelo dobro. Distribucija teče po ustaljenih stalnicah, v dveh dneh srečam vse veroučitelje na Tržaškem in Goriškem. Delo mi zares olajša ta živi stik z vsemi sodelavci, učitelji, starši in otroki.

Kot urednik Pastirčka si torej v stiku z več generacijami. V čem so današnji otroci po tvojem podobni tistim izpred 50 let in v čem se razlikujejo?

Otroci zaupajo tistemu, ki jih ima rad, ki jim želi dobro, ki se z njimi tudi igra. Mislim, da so v tem vedno enaki. Jaz imam olajšano delo, ker sem večino učiteljev in staršev imel pri verouku na srednji šoli, pa tudi preko skavtov, glasbenih šol, drugih organizacij in srečanj. Osební stik je pri takih stvareh zelo pomemben. Prejemam nasvete, želje in kritike, vse to skušamo uresničevati v dobro otrok. Če otroke spodbudimo na primeren način, bodo sodelovali. In, hvala Bogu, pri Pastirčku sodelujejo. Vsak mesec prejemam po 200 risbic, žal jih lahko objavim le 30, 40. Za naslovno stran ob koncu šolskega leta dobim čez 1000 risbic. Večina otrok najprej pogleda Packota, vrstnika, ki govori spakedranščino.

Zabavajo se, ko spodaj zapišejo stavke v pravilni slovenščini. To je lepa stvar! Pred leti smo že izdali knjižico, zdaj imamo gradiva za vsaj še dve knjižici po 100 strani.

Otrokom želim vse dobro na vseh področjih. Si ne domišljam, da si bodo zapomnili vse, kar bodo slišali. Moja naloga kot urednika, duhovnika, kulturnega, prosvetnega in ne vem kakšnega delavca pri vzgoji mladih pa je sejati. Potem prepuščam rast Tistemu, ki daje rasti. In to je v skladu tudi z mojim duhovniškim vodilom: veselite se, prosite, bodite hvaležni, ne bodite v skrbeh, ker bo Božji mir presegel vse vaše misli, besede in dejanja.

50 let zvestobe poklicu in poslanstvu je danes prava redkost. Kje najdeš moč in veselje za to?

V začetku dneva naredim lep in počasen križ v imenu Očeta in Sina in Svetega Duha. To je tisti plus, ki ga Bog okrepi. Če naredim korak naproti Bogu, bo On napravil naproti meni in vsem ljudem po dva ali tri ali kolikor bo potrebno. To daje mojemu delu trdnost, mir in spokojnost, da potem težave nimajo velikega učinka, saj sem zaščiten pod Božjo milostjo.

Si duhovnik in urednik, pa tudi človek. Kako najraje izklopiš svoje obveznosti, ko si vzameš trenutek zase?

Ker nimam časa za hojo, vzamem kolo in grem na miren kraj. Tam si vzamem čas, da kaj preberem in premislim. Ali pa grem v prvo klop v cerkev s svinčnikom in zvezkom v roki pa rečem: “Poslušaj, dragi moj! Če hočeš, da danes kaj dobrega naredim, narekuj, jaz pišem. In bom napravil s Tvojo pomočjo.”

Kaj bi ob duhovniškem jubileju položil na srce vernikom, ki so ti zaupani?

Zelo preproste stvari. Skupaj lahko naredimo veliko. Če se ukvarjamo vsak s svojimi problemi, se bomo zagozdili. Zato je edina rešitev ta, da odpremo svoje obzorje, da se damo Bogu na razpolago, da postanemo Njegova usta, Njegovo srce in Njegove roke, potem pa se dogovarjamo in pot delimo z drugimi. V nebesa ne pojde vsak sam, v nebesa bomo šli vsi skupaj.

Ko gledaš na prehojeno pot, za kaj si najbolj hvaležen?

Bogu sem hvaležen, da me je podpiral in da nikdar, posebno v težkih trenutkih, nisem obupal, ampak sem se postavil predenj kot pred ogledalo in rekel: “Poslušaj, jaz sem tukaj, s svojimi napakami, grehi in tudi z darovi, ki si mi jih Ti dal. Zato te prosim, daj, da jih skupaj uresničiva v čim boljši meri! Korak za korakom.” Vem, da bo Bog še naprej spremljal moje korake. Upam, da jih bo čim več tudi po zlati maši.